

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора Заросило
Володимира Олексійовича на дисертацію Солов'я Олексія
Миколайовича

«Адміністративно-правове регулювання штабної діяльності в
органах внутрішніх справ України», подану на здобуття наукового
ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 –
адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

1. Ступінь актуальності обраної теми

Демократичні стандарти державності вимагають створення самою державою таких умов, за яких виникнення та реалізація різних форм публічного адміністрування (міське самоврядування, автономія тощо) було б не тільки можливим, а й гарантованим державою. Однак, як показують результати соціологічних опитувань за 2018 рік, державному апарату (чиновникам) в цілому довіряють тільки 8,6 % громадян. Хоча в аналізованій здобувачем сфері ситуація краща, найвищу довіру має Державна служба з надзвичайних ситуацій – 51,1 %, з правоохоронних органів найбільше респонденти довіряють Державній прикордонній службі – 50,7 % і Національній гвардії України – 48,8 %. Низький рівень довіри має патрульна поліція Національної поліції України – 35 % та Служба безпеки України – 32,2 %.

Зазначені результати статистичного дослідження корелюються із опитуванням громадян, згідно з яким в цілому органам внутрішніх справ (МВС України) довіряють 46 % опитаних осіб, Національній поліції 42 %. При цьому 71 % респондентів позитивно віднеслися до пропозиції відновити в системі органах внутрішніх справ штабні підрозділи та 61 % підтримали створення при МВС України Головного штабу органів внутрішніх справ. Наглядним прикладом тяжких наслідків відсутності в органах внутрішніх справ штабного планування і взаємодії різних служб і підрозділів є загибель

в 2016 р. п'яти поліцейських поліції охорони від куль своїх колег із карного розшуку. Що є недопустимим.

Незадоволеність громадян України рівнем забезпечення їх прав, свобод та законних інтересів є наслідком значних недоліків у плануванні та налагодженні взаємодії між різними службами і підрозділами органів внутрішніх справ, практично відсутності у цій сфері нормативного регулювання, що обґрунтовує актуальність аналізованого дослідження.

Викладені аргументи переконують в актуальності та своєчасності дисертації на тему «Адміністративно-правове регулювання штабної діяльності в органах внутрішніх справ України», що в сьогоденних умовах є комплексним та вагомим науковим дослідженням.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Дисертаційне робота характеризується системним підходом до предмету дослідження. Структура повністю відповідає цілям і задачам дослідження, дозволяє послідовно розглянути всі проблеми, визначені автором. Обґрунтованість положень, сформульованих у дисертації, підтверджується також критичним аналізом наявних літературних джерел юридичного та методологічного спрямування. Структурно робота складається зі вступу, трьох розділів, що містять 8 підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків.

Ознайомлення із науковим дослідженням дає підстави стверджувати, що основні положення і висновки, які виносяться здобувачем на захист, мають відповідний ступінь наукової новизни. Слід відзначити обґрунтованість наведених дисертантом висновків, які базуються на грамотному використанні сукупності методів і прийомів наукового пізнання. Досягнення поставленої мети було здійснено за допомогою загальнонаукових

і спеціальних методів наукового дослідження. Усі методи використано у взаємному зв'язку та органічно поєднано один з одним.

Так, метод *діалектики* забезпечив доведення, що штабна діяльність органів внутрішніх справ є цінністю для громадян України сама по собі й у сукупності з іншими чинниками діяльності служб, підрозділів і посадових осіб МВС України (підрозділ 1.1). Метод *системного аналізу* дав можливість встановлення структурних зв'язків між різними елементами системи адміністративно-правового регулювання штабної діяльності (підрозділи 1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 2.3). *Логіко-семантичний* метод дозволив здійснити характеристику через визначення логічної структури висловлювання вчених шляхом семантичного уточнення контекстів їх думок, які представляють істинність для нашого дослідження (підрозділи 1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 2.3, 3.1). Логічні методи *аналізу* й *синтезу* забезпечили розкладення складних соціальних і юридичних явищ на окремі складові та формування на їх основі юридичних категорій нової якості (підрозділи 1.1, 1.3, 2.2, 2.3, 3.1). Серед спеціально-юридичних методів наукового пізнання провідним був *формально-догматичний метод*, за допомогою якого здійснено аналіз міжнародного, національного та зарубіжного законодавства (підрозділи 1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 2.3, 3.1). Метод *порівняльного аналізу* дозволив здійснити компаративістичну характеристику зарубіжного досвіду (підрозділ 3.1). За допомогою *прогностичного методу*, методів *юридичної техніки та правотворчості* вдалося сформулювати нову концепцію та аргументувати вдосконалення законодавства (підрозділ 3.2).

Висновки та пропозиції було сформульовано дисертантом Соловей О. М. на підставі наукових праць національних і зарубіжних науковців у галузі теорії держави і права, адміністративного і фінансового права, філософії права, конституційного права, порівняльного правознавства.

Справляє позитивне враження джерельна база роботи, крім того, включені джерела до списку використаної літератури, свідчать про ґрунтовне

опрацювання проблеми, і високий рівень наукової підготовки дисертантом, його наукову зрілість.

У вступі здійснюється обґрунтування вибору теми дослідження, зазначено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження; розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, надано відомості щодо їх упровадження та апробації, а також щодо кількості публікацій, у яких відображено основні положення дисертаційного дослідження.

Розділ 1 «Теоретико-правові засади адміністративно-правового регулювання штабної діяльності в органах внутрішніх справ України» містить три підрозділи, у яких з'ясовано юридичну природу адміністративно-правового регулювання штабної діяльності в органах внутрішніх справ України.

Розділ 2 «Адміністративно-правовий механізм регулювання штабної діяльності в органах внутрішніх справ України» складається з трьох підрозділів, у яких розкрито поняття та елементи аналізованого механізму, адміністративно-правовий статус штабів та інструментарій їх адміністративної діяльності.

У розділі 3 **«Удосконалення адміністративно-правового статусу штабів в органах внутрішніх справ України»**, що складається з двох підрозділів, здійснено порівняний аналіз правового статусу штабів та їх діяльності в країнах-членах ЄС та України і сформовано конкретні пропозиції щодо вдосконалення законодавства.

Завершується робота досить розгорнутими висновками, у яких здійснено теоретичне узагальнення і нове вирішення наукової проблеми адміністративного статусу штабів органів внутрішніх справ України, що втілилось у відповідну теорію, яка розв'язує важливу науково-прикладну проблему в галузі адміністративного права й може бути використана з метою покращення сфери їх діяльності.

Виходячи з аналізу основної частини дисертації, мета дисертаційної роботи в ході виконання дослідження була досягнута, а дисертація є завершеною науковою кваліфікаційною працею.

3. Значення одержаних результатів для науки й практики та рекомендації щодо їх можливого використання

Визначення особливостей адміністративно-правового статусу штабів органів внутрішніх справ України має важливе теоретичне та практичне значення. Значення отриманих результатів полягає в тому, що вони можуть бути використані у:

– *науково-дослідній сфері* – для подальшого теоретичного розвитку адміністративно-правового регулювання штабної діяльності в органах внутрішніх справ України (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права);

– *правотворчій сфері* – для вдосконалення чинного законодавства щодо регулювання штабної діяльності в органах внутрішніх справ України (додаток Е до дисертації);

– *практичній діяльності* – використання одержаних результатів підвищило ефективність взаємодії служб і підрозділів Національної поліції (акт впровадження Головного управління поліції в Херсонській обл.);

– *навчальному процесі* – під час розроблення та викладання навчальної дисципліни «Адміністративне право України», при підготовці відповідних підручників, навчальних посібників, конспектів лекцій (акт впровадження Херсонського факультету Одеського державного університету МВС України).

4. Достовірність і новизна наукових положень, висновків і рекомендацій

Оцінюючи найважливіші здобутки дисертаційного дослідження, варто вказати на наступні результати, що мають вагому наукову новизну.

Вперше доведено, що штабна діяльність є серцевиною всієї системи розкриття злочинів проти особи, попередження порушень та відновлення прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина; метою існування такої інституції є забезпечення ефективності діяльності усіх служб і підрозділів та внутрішньо-організаційна координація, узгодження і контроль за виконанням завдань службами, підрозділами і посадовими особами органів внутрішніх справ України; здійснено поділ органів внутрішніх справ суверенних держав в залежності від рівня централізації штабної діяльності, дотримання прав і свобод громадян та забезпечення правопорядку на три основні категорії: «нульового» – коли в органах внутрішніх справ формально відсутні штабні підрозділи (США); «м'якого» – коли в умовах звичайного стану до компетенції штабів відносяться позивні повноваження щодо планування, координації і контролю та аналітично-інформаційна робота (Великобританія, ФРН, Грузія, Ізраїль); та «жорсткого» – коли компетенція штабних підрозділів пронизує усю вертикаль органів внутрішніх справ з усіх питань, що є одним із чинників тоталітарних режимів (Білорусія, Казахстан).

Удосконалено: наукові положення щодо об'єктивних складових діяльності штабів органів внутрішніх справ як головних органів планування, організації, взаємодії і контролю практично усіх функцій, які покладаються на органи внутрішніх справ, їх служби, підрозділи та посадових осіб з метою найбільш ефективного їх виконання; структуру органів внутрішніх справ як об'єктів адміністративно-правового регулювання штабної діяльності, до яких віднесено Головний штаб органів внутрішніх справ та підпорядковані йому прямо чи опосередковано штабні підрозділи Національної поліції,

Національної гвардії та Державної прикордонної служби України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій та Служби безпеки України.

Слід також наголосити, що досить вдало здобувач пропонує систему заходів удосконалення чинного законодавства щодо покращення діяльності роботи слідчих.

Отже, елементи наукової новизни сформульовані коректно, їх кількість та кваліфікаційні ознаки відповідають нормативним вимогам.

5. Повнота викладу наукових положень,

висновків і рекомендацій в опублікованих працях

Основні положення та результати дисертації відображено в семи наукових статтях, які опубліковано в наукових фахових виданнях України та зарубіжжя, трьох – тезах доповідей на науково-практичних конференціях. Підсумки розроблення проблеми в цілому, окремі її аспекти, одержані узагальнення і висновки були оприлюднені дисертантом на трьох науково-практичних конференціях: (м. Одеса, Україна, 11-12 грудня 2015 р.), Правова держава: напрямки та тенденції її розбудови в Україні (м. Одеса, Україна, 13-14 травня 2016 р.), Пріоритети розвитку юридичних наук у XXI столітті: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, Україна, 7-8 квітня 2017 р.).

Таке представлення результатів наукової роботи є достатнім. Кількість публікацій, обсяг, якість, повнота висвітлення результатів та розкриття змісту дисертації відповідає вимогам МОН України та Порядку присудження наукових ступенів. Зазначені публікації повною мірою висвітлюють основні наукові положення дисертації.

Спрямованість науково-практичних конференцій, де відбувалася апробація дисертаційного дослідження, характер статей дисертанта, в яких відображено положення дисертації і результати проведених досліджень, повною мірою вказують, що дисертація пройшла належну апробацію та є

самостійною науковою працею, що має завершений характер. Ознайомлення з текстом автореферату дисертації дає підстави стверджувати, що за структурою та змістом він відповідає вимогам, що ставляться МОН України. У тексті автореферату відображено основні положення, зміст, результати і висновки здійсненого дисертаційного дослідження. Зміст автореферату та основні положення дисертації є ідентичними.

6. Дискусійні положення і зауваження по дисертації

По-перше - здобувач в роботі акцентує увагу, на тому, що посадові особи штабів мають адміністративні права: вимагати і отримувати від усіх служб і підрозділів внутрішніх справ необхідну їм інформацію, контролювати виконання розпорядчих актів, відслідковувати дотримання посадовими особами законності в адміністративній діяльності, доповідати керівникам внутрішніх справ про невиконання чи часткове виконання затверджених планів, ініціювати питання про притягнення до дисциплінарної відповідальності осіб, які допустили порушення дисципліни та законності; безперешкодно відвідувати будь-які приміщення органів внутрішніх справ; організувати роботу чергових частин органів внутрішніх справ, контролювати адмініструючу діяльність керівників інших підрозділів. Однак, жодного слова не вказано про взаємодіючу роль штабів з іншими правоохоронними структурами (витребування довідок, інформації тощо).

По-друге, в підрозділі 2.3 проведено дослідження форми адміністративної діяльності публічної адміністрації у сфері штабної діяльності органів внутрішніх справ. Форму зазначеної діяльності визначено, як зовнішній вияв публічної адміністрації, виражений у конкретних адміністративних діях посадових осіб і штабних підрозділів щодо здійснення внутрішньоорганізаційної виконавчої й розпорядчої діяльності, спрямованої на реалізацію штабних функцій органів внутрішніх справ. Однак, незрозуміло, що є внутрішнім проявом адміністративної діяльності публічної адміністрації у сфері штабної діяльності.

По-третє, в розділі третьому досліджуються штаби та штаб-квартири поліцейських європейських держав, а саме, наприклад вказано, що за лінгвістичним трактуванням та деякими функціями, самостійні територіальні поліцейські підрозділи Великої Британії мають назву headquarters, що перекладається як «штаб», однак який вплив і що позитивного для України є в їх роботі не вказано.

По-четверте, у підрозділі 3.2 здобувач зазначає, що «найбільш слухним для України є відновлення штабних підрозділів органів внутрішніх справ «м'якого» типу, коли до компетенції штабів належать позитивні повноваження щодо планування, координації та контролю та аналітично-інформаційна робота з найбільш важливих напрямків діяльності служб та інших підрозділів органів внутрішніх справ, залишаючи за межами свого регулювання поточні питання місцевого значення». Дане твердження потребує додаткового обґрунтування та уточнення.

По-п'яте, поза межами дослідження залишені такі правоохоронні органи як прокуратура, митниця, фіскальна служби, установи виконання покарань, державна контрольно-ревізійна служба, природоохоронні структури, інші органи, які здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції. Доцільно було б у дослідженні провести аналогію між Військовою службою правопорядку у Збройних Силах України, яка також виконує правоохоронні функції і має в своєму складі штаб, із діяльністю штабів органів внутрішніх справ.

Проте, вищевказані зауваження вказують про широке та комплексне монографічне дослідження, яке розв'язує значне коло питань сучасної юриспруденції.

7. Висновки

Дисертаційна робота на тему **«Адміністративно-правове регулювання штабної діяльності в органах внутрішніх справ України»** виконана вперше і поглиблює існуючі знання юридичної науки, а саме є

суттєвим внеском до теорії адміністративного права і процесу. Вона розв'язує завдання адміністративно-правового регулювання штабної діяльності в органах внутрішніх справ України. Структура дисертаційного дослідження є досить вдалою. Дисертація є завершеною, самостійно підготовленою кваліфікаційною науковою працею, в якій отримані нові науково обгрунтовані та практично цінні результати.

Актуальність обраної теми дисертації, ступінь обгрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, новизна та повнота викладу в опублікованих працях повністю відповідають вимогам МОН.

Отже, дисертаційна робота на тему «Адміністративно-правове регулювання штабної діяльності в органах внутрішніх справ України», представлена на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук, відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 567-від 24 липня 2013 року, а її автор – Соловей Олексій Миколайович – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент

Завідувач кафедри управління безпекою,
правоохоронної та антикорупційної діяльності
ВНЗ Міжрегіональна академія управління персоналом
доктор юридичних наук, професор

Приватне акціонерне товариство
«Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна
Академія управління персоналом»
Власноручний підпис *Заросило В.О.*
СТВЕРДЖУЮ
Відділ управління персоналом
к. _____ 20__ р.
Підпис *Заросило В.О.*

Заросило В.О.